

СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Научна област: 1. Педагогически науки
Професионално направление: 1.2. Педагогика
Научна специалност: Предучилищна педагогика
Университет: СУ „Св. Климент Охридски“
Факултет по науки за образованието и изкуствата
Катедра: Предучилищна и медийна педагогика
Тема: **„Развитие на социална компетентност при 5-6-годишни деца в Монтесори и масови детски градини в България“**
Докторант: **Десислава Иванова Стоева**
Научен ръководител: **проф. дн Данаил Кирилов Данов**
Изготвил становището: **проф. д-р Рени Христова-Коцева**

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Докторант Десислава Стоева е изпълнила задълженията си по индивидуалния учебен план. Текстът е преминал успешно и задължителната проверка за липса на плагиатство в системата Strike Plagiarism на Софийския университет.

Според чл. 74, ал. 1 от Закона за висше образование, чл. 24, ал. 6 от Правилника за прилагането на Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 63, ал. 3 и ал. 6 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”, всички административни процедури са спазени.

Становището се изготвя на основание Заповед на Ректора № РД-38-286/ 04.06.2024 г. по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Развитие на социална компетентност при 5-6-годишни деца в Монтесори и масови детски градини в България“, разработен от Десислава Иванова Стоева, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика) с научен ръководител проф. дн Данаил Кирилов Данов, за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

Десислава Иванова Стоева завършва средно образование в Хуманитарна гимназия със засилено изучаване на чужди езици „Княз Александър I“ в гр. Пловдив. Продължава образованието си в Университета за национално и световно стопанство, София, специалност „Финанси“, където придобива ОКС „Бакалавър по икономика“. През 2002 г. се дипломира в магистърска степен по философия, специалност „Виртуална култура“ към Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Притежава Международна диплома „Ранно детско развитие и Монтесори педагогика“ Montessori Centre International, London, United Kingdom и Международна диплома за Монтесори учител Montessori Centre International, London, United Kingdom. Основател и ментор в Casa dei Bambini общност и Монтесори детска градина “Къща на децата”. От 2022 година Десислава Стоева е докторант в редовна форма на обучение към катедра “Предучилищна и медийна педагогика” с научен ръководител проф. дн Данаил Данов.

Академичната дейност на Десислава Стоева започва през 2012 година като хоноруван асистент към Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“ в бакалавърска програма „Педагогика на масовата и художествената комуникация“, следдипломна квалификация „Монтесори педагогиката в съвременното общество“ и магистърска програма “Монтесори педагогиката в дигиталното общество“.

Научните и изследователски интереси на докторант Десислава Стоева са насочени и показват устойчивост в ранното детско образование в Монтесори педагогиката.

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

В психологически и педагогически изследвания е доказана важната роля на ранното детско развитие за формирането на онези личностни структури и качества, които проектират и определят изграждането и бъдещото утвърждаване на личността. В дисертационния труд основателно се поставя акцент върху изследване на социалната компетентност на 5–6-годишните деца, тъй като тя е сред базисните компетентности, оказваща съществена роля в бъдещото развитие и реализация на индивида. В този смисъл апробираният модел за изследване на социалната компетентност при 5–6-годишни деца е с актуална значимост и има особена стойност за

ранното детско развитие както в теоретичен, така и в практико-приложен план.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е структуриран, според изискванията за такъв вид научно изследване, в увод, четири глави, заключение, изводи, препоръки, приноси, библиография и приложения. Текстът на дисертационното изследване е в обем 243 страници, в които са представени 76 таблици, фигури, графики, диаграми и 6 приложения. Библиографията съдържа 178 заглавия, от които 64 са на английски и испански език.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси

Приемам изведените и систематизирани от докторант Десислава Стоева научни приноси. Постигнатите резултати и основните приноси от извършеното теоретико-емпирично изследване систематизирам по следния начин:

5.1. Приноси с научно-теоретичен характер.

1. Направена е систематизирана терминологична обосновка на основните понятия, които са обект на изследване в дисертационния труд.

2. Извършено е сериозно теоретично проучване и анализ на международни, европейски и национални документи, въз основа на които е изведена спецификата на образованието и грижата в ранна детска възраст.

3. Осъществен е задълбочен анализ на Монтесори педагогиката, на базата на която са очертани възможности и перспективи за нейното прилагане в практиката на детските градини в България.

4. Очертани са теоретичните параметри на социалната компетентност в контекста на Монтесори педагогиката и предучилищното образование.

5. Въз основа на задълбочено проучване и анализ на международни емпирични изследвания, свързани с развитието на социалната компетентност в Монтесори и в предучилищните детски заведения, е конструирана рамка на модел за изследване на социалната компетентност при 5–6-годишни деца.

5.2. Приноси с практико-приложен характер.

1. Проведено е едно от първите емпирични изследвания за социалната компетентност сред 5–6-годишни деца в Монтесори среда и в обществени детски градини в България.

2. Разработена е рамка на модел за създаване на подкрепяща образователна среда за развитие на социална компетентност на деца от предучилищна възраст, който обогатява традиционна образователна среда с Монтесори практики.

3. Адаптирани и апробирани са въпросници за учителите и родителите на изследваните деца (скали „Социална компетентност”, „Социално взаимодействие” и „Внимание и концентрация” на дортмундски скрининг *DESK 3-6 R*) и тест за децата - предизвикателни ситуации *Challenging situations task (CST 3-6), Вариант А (Denham et al., 1994)*, които биха могли да се използват успешно за изследване на социалната компетентност на децата от предучилищна възраст както в Монтесори, така и в детските градини в България.

4. Изведени са препоръки за нормативни промени и задълбочаване на емпиричните изследвания у нас, с цел подобряване качеството на образованието и подкрепата на развитието на социална компетентност при децата от раждането до постъпването им в началното училище.

6. Автореферат

Авторефератът ясно и синтезирано представя структурата и съдържанието на дисертационния труд.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания)

Докторантката представя пет публикации, с които покрива изискванията за изпълнение на наукометричните показатели съобразно минималните национални изисквания във връзка с процедура за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научно направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Предучилищна педагогика. Публикациите имат научна стойност, тематично и съдържателно са свързани с проблематиката на дисертационното изследване.

9. Бележки, препоръки и въпроси

Впечатлена съм от задълбоченото и аналитично представяне на Монтероси педагогиката, което е резултат от дългогодишния опит на г-жа Десислава Стоева като ръководител на екип на Монтероси детска градина, пренасяне на този опит на академично ниво и неговото популяризиране чрез подготовката на над 300 специалисти, които могат успешно да работят по системата Монтероси.

Бих искала да задам следния уточняващ **въпрос**: На с. 12 от дисертационния труд е записано „Експерти в образованието отбелязват, че повечето учащи от „XXI век все още се обучават от учители, използвани педагогически практики от XX век в училищни организации от XIX век” (Витанова, 2023,728). В какво се изразява иновативността на Монтероси педагогиката през XXI век, както знаем тя е създадена в началото на XX век?

Препоръка: Да се разшири изследването на социалната компетентност на децата от ранна детска възраст, като се обхване по-широк контингент.

Заклучение

Дисертационният труд е написан на академичен език, текстът е издържан в стилово отношение и отговаря на изискванията за дисертационна разработка.

Дисертационното изследване съдържа теоретико-приложни резултати, които представляват оригинален принос в педагогическата наука и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийски университет „Св. Климент Охридски”.

Дисертационният труд показва, че докторант **Десислава Иванова Стоева** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Постигнатите резултати ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на **Десислава Иванова Стоева**, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (научна Предучилищна педагогика).

1.07.2022 г.

Изготвил становището:.....

/проф. д-р Рени Христова-Коцева/